МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету іноземної та слов'янської філології
_____ Лариса КЛОЧКО
«29» серпня 2025року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Іноземна мова

за професійним спрямуванням

Галузь знань 10 Природничі науки
Спеціальність А4 Середня освіта (Географія)

А4 Середня освіта (Хімія)

Е4 Наука про Землю

Освітньо-професійна програма Іноземна мова

за професійним спрямуванням

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Мова навчання англійська

Погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземної
та слов'янської філології
«29» серпня 2025 р.
Голова:

Громова Н.В., канд. пед. н., доцент

Суми – 2025

Розробник:

Сидоренко О. Л., к. п. н., доц. кафедри іноземних мов Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри іноземних мов

Протокол № 1 від «29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри іноземних мов Марина ЧИКАЛОВА

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="14">Освітній ступінь «другий (магістерський) рівень вищої освіти»</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90 год.</td><td>4-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>7</td><td>7</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма вивчення нормативної навчальної дисципліни *«Іноземна мова за професійним спрямуванням»* складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напрямів (спеціальностей): 106 Географія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фахова іншомовна комунікативна компетенція.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є якісна підготовка фахівця до іншомовного спілкування в професійній сфері на основі світового досвіду, а також подальший розвиток мовної, мовленнєвої та соціокультурної компетенції студентів та формування мовленнєвих умінь і стратегій в різних видах мовленнєвої діяльності на рівні, що за міжнародною класифікацією відповідає Upper-Intermediate (B2).

Завданнями вивчення дисципліни професійного є розширення та збагачення термінологічної лексики відповідно до спеціалізації; активізація навичок усного мовлення під час обговорення фахових тем; розвиток та закріплення навичок читання адаптованих текстів фахового спрямування з метою повного отримання інформації.

Основними ***цілями*** вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є:

- формування комунікативної компетентності в сфері професійного спілкування в усній і письмовій формах;
- формування навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що зумовлена програмою та професійними потребами;
- оволодінні граматичним матеріалом, формами та конструкціями, необхідними для щоденного спілкування;
- формування, розширення та збагачення термінологічної лексики відповідно до спеціалізації;
- забезпеченні можливості отримувати та передавати наукову інформацію зі свого фаху.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних і спеціальних компетентностей:**

ЗК1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільнотериторіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів.

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня.

СК 5. Здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоекологічну й суспільногеографічну експертизу та моніторинг.

СК 6. Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування.

СК 7. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризм, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців.

СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК 10. Здатність працювати з різними типами географічних даних (текстовими, картографічними, графічними, числовими тощо), впроваджувати та використовувати комп'ютерні програми для роботи з ними.

СК 11. Здатність застосовувати у професійній діяльності знання про туристсько-рекреаційні системи світу, особливості туристсько-рекреаційної діяльності та перспективи розвитку рекреації та туризму в різних країнах світу.

СК12. Здатність до виконання посадових обов'язків викладача, володіння педагогічним тактом та високими моральними якостями, здатність застосовувати сучасні методики і освітні технології, у т.ч. геоінформаційні, з метою забезпечення якості навчального процесу в закладах освіти.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності, а саме:**

Здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

2.Передумови до знань, умінь і навичок: (співвідношення з іншими дисциплінами, послідовність занять):

1. Студент набуває додаткової компетенції при опануванні циклу гуманітарної та фахової підготовки.
2. Студент повинен набути навичок іншомовного спілкуватися на професійну тематику, що дозволить ефективно конкурувати в сучасних умовах.

3.Програмні результати навчання:

ПРН1. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПРН2. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді.

ПРН3. Вільно спілкуватися із професійних і наукових питань іноземною мовою.

ПРН4. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.

ПРН5. Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень.

ПРН6. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПРН7. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.

ПРН8. Здійснювати дослідження природно- і суспільногеографічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПРН9. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціальноекономічну експертизу та моніторинг.

ПРН10. Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування.

ПРН11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.

ПРН12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

ПРН13. Здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, розробляти необхідне для цього навчальнометодичне та інформаційне забезпечення.

ПРН14. Застосовувати засоби сучасних інформаційних та геоінформаційних технологій для вирішення задач проектування і моделювання геосистем та аналізу стратегії соціальноекономічного розвитку територій.

ПРН15. Формулювати наукові гіпотези, визначати актуальні аспекти у фундаментальних і прикладних напрямах географічних досліджень, розробляти та управляти проєктами у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

4. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Приклад для заліку

Поточний контроль																Залік	Загальна к-сть балів
Т1		Т2		Т3		Т4		Т5		Т6		Т7		Т8		25	100
пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р	пр	с/р		
5	2	5	3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Т1, Т2 ... Т 8 – теми практичних занять – 40 балів;

С/р – самостійна робота студентів – 35 балів;

Залік – участь у навчальних та наукових заходах (тези фахової конференції, участь у англомовних вебінарах з отриманням сертифікату) – 25 балів.

5.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 - 89	**B**	**добре**
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	**задовільно**
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 - 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» складається з 4 тем згідно навчальної програми.

7. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Навчання. Університет. Моя спеціальність.

Тема 2. Навколишнє середовище. Людина і довкілля.

Тема 3. Географія як наука. Видатні географи.

Тема 4. Подорожі, екскурсії.

Тема 5. Культура й мистецтво, традиції та звичаї в Україні та в країні, мову якої вивчають. Міжнародні організації, міжнародний рух.

Тема 6. Технології та молодь.

ГРАМАТИЧНИЙ ІНВЕНТАР

Дієслово. Правильні та неправильні дієслова. Спосіб дієслова. Часо-видові форми. Дієслівні форми (інфінітив, герундій, дієприкметник). Конструкції з дієслівними формами (складний додаток, складний підмет, складний присудок).

Речення. Прості речення. Складні речення. Безособові речення. Умовні речення (0, I, II, III типів).

Пряма й непряма мова. Словотвір.

8. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Тематика курсу			
Тема	кількість год.		
	лекції	пр.занят.	сам. роб.
Тема 1. Навчання.			
1.1. Мій університет.	-	2	4
1.2. Я-магістр.	-	2	4
1.3. Моя спеціальність.	-	2	6
Тема 2. Навколишнє середовище. Людина і довкілля.			
2.1. Людина та навколишнє середовище.		3	6
2.2. Шляхи вирішення проблеми забруднення оточуючого середовища.		4	6
Тема 3. Географія як наука. Видатні географи.			
3.1. Географія як наука.		2	4
3.2. Видатні географи.		2	4
Тема 4. Подорожі, екскурсії.			
4.1. Подорожі.		2	4
4.2. Екскурсії.		2	4
Тема 5. Технології та молодь	**-**		
5.1.Сучасні технології.		2	4
5.2. Технології та молодь.		2	4
Тема 6. Культурна спадщина			
6.1. Культура й мистецтво традиції та звичаї в Україні та в країні, мову якої вивчають.		2	4
6.2.Література, музеї, виставки, живопис.		1	2
6.3. Міжнародні організації, міжнародний рух.		2	4
Загальний обсяг год.	**-**	**30**	**60**

9.Теми практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
1.	Навчання. Університет. Моя спеціальність.	6
2.	Навколишнє середовище. Людина і довкілля.	7
3.	Географія як наука. Видатні географи.	4
4.	Подорожі, екскурсії.	4
5.	Культура й мистецтво, традиції та звичаї в Україні та в країні, мову якої вивчають. Міжнародні організації, міжнародний рух.	4
6.	Технології та молодь.	5
	Всього	**30**

10. Самостійна робота

Самостійна робота студентів належить до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студента за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; перегляд відеозаписів; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до тестів; виконання типових завдань; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: розв'язання нестандартних задач; участь у ділових іграх; складання рефератів, анотацій, доповідей, інформацій з заданої теми; інші види занять.

4. Використання підручників та методичних вказівок вітчизняних та зарубіжних авторів, а також статей сучасних періодичних видань. Крім того, студенту рекомендується інтенсивне самостійне користування сучасними навчальними технологіями, тобто мультимедійними мовними курсами, відповідними сайтами Інтернету.

11.Рекомендована література

Основна література:

1. Англійська мова для навчання і роботи: навчальний посібник у 5 т. English for Study and Work: Coursebook in 5 books / С.І. Кострицька, І.І. Зуєнок, О.Д. Швець, Н.В. Поперечна; Міністерство освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014.

2. Клочко Л.І. Communication Skills at Work. Навчальний посібник. – Суми, Поліграф, 2009. – 154 с. (9, 87 д.а.)

3. Чикалова М. М., Коваленко С. М.,Ч60 Foreign language for special purposes (non-linguistic specialties). Іноземна мова за фаховим спрямуванням (для студентів немовних спеціальностей). Навчальний посібник для підготовки студентів ОКР «Магістр» денної та заочної форм навчання закладів вищої освіти. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. - 125 с.

4. E. Moutsov. Use of English for B2. Student's Book. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.twirpx.com/file/612732/

5. Rawdon Wyatt. Check your English Vocabulary for Law. A&C Black. London, 2006. – 76 p.

6. Dictionary of Law, 5th edition / edited by Ned Beale, 2007. – 320 p.

Додаткова література:

1. Голіцинський Ю. Б. Граматика: Зб. вправ / Перекл. з рос. 7-го вид. / Б. Б. Голіцинський, Н. А. Голіцинська. – К. : – Арій., 2015. – 544 с.

2. Коваленко, С. М. Enjoy listening English dialogues [Text] Вдосконалюємо уміння аудіювання у діалогічному мовленні : на матеріалі англійської мови: навчальний посібник для студентів 1-го курсу спеціальностей «Англійська мова та друга іноземна мова» денної та заочної форм навчання вищих навчальних закладів. Частина 1 / С. М. Коваленко, М. М. Чикалова. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 123 с.

3. Ляшенко І. В. Англійська мова : Practice Abroad : навчальний посібник з англійської мови за програмою курсу поглибленого та інтенсивного вивчення іноземних мов / І. В. Ляшенко, О. А. Литвиненко, Т. М. Меденцова та ін. – Суми : Університетська книга, 2010. – 400 с.

4. Паращук В.Ю., Грицюк Л.Ф. Практикум з граматики англійської мови: Навчальний посібник для студентів старших курсів факультетів іноземних мов, спеціальність «англійська мова». – 1-е видання, - Вінниця: Нова книга, 2002.

5. Янсон В.В., Свистун Л.В., Богатирьова С.Т., Лежньов СМ. „A Practical Guide for Learners of English": Книга 1, 2: Навчальний посібник. Англійська мова. - Київ: Тов. „ВП Логос", 2002. - 368 с.

6. Murphy R. English Grammar in Use. / R. Murphy. – Cambridge University Press, 2001. – 414 с.

Інтернет ресурси

1. http://btc-english.narod.ru – розмовна англійська мова
2. http://dictionary.cambridge.org/ – словники
3. www.repete-my.com – повторення лексики
4. http://www.study.ru/test/ – тести з англійської мови
5. http://tourlib.net/books_ukr
6. http://careerplanning.about.com
7. http://www.better-english.com.exerciselist.html (English for Business)
8. http://ppp.net/links/news (The Ultimate Collection of News Links)
9. http://www.m-w.corn/dictionary (Merriam Webster Online)
10. http://www.bucknell.edu/rbeard/diction/html41 (Online Dictionaries)
11. http://vancouver-webpages.corn/synonyms/html (Synonym Dictionary)

Інтернет ресурси

WEB-sites:

1. English as a Second Language
http://academic.cuesta.cc.ca.us/ahalderma/ESL.htm
2. English Grammar Links for ESL Students
http://www.gl.umbc.edu/~kpokoy1/grammar1.htm
3. English for Science and Technology: http://www.hut.fi/~rvilmi/EST
4. On-Line English Grammar:
http://www.eolunet.com/english/grammar/toc.html
5. On-Line Language Exercise: http://www.ilegroup.com/interactive/
6. Learning English on the Web http://www.rong-chang.com
7. Online Directory of ESL Resources
http://www.cal.org/ericcll/ncbe/esldirectory/
8. Parliament of the United Kingdom / http//www.en.wikipedia.org/wiki
9. Legal Dictionary / http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/